

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Hippalektryon

Jurriaans-Helle, G.

Publication date

2012

Document Version

Final published version

Published in

APm: Allard Pierson mededelingen

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Jurriaans-Helle, G. (2012). Hippalektryon. *APm: Allard Pierson mededelingen*, 105/106, 17.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

APm

ALLARD PIERSON MEDEDELINGEN
105 / 106 2012

Paard en ruiter in
de Griekse wereld

Een parcours hippique

Paarden in gips

De teugels in handen

Allard Pierson Museum Amsterdam

Hippalektryon

De Grieken kenden verschillende fabeldieren die ten dele een paard waren. Het zeepaard, de *hippokampos*, is de bekendste, maar men kende ook de *hippalektryon*, die van voren een paard en van achteren een haan was.

In het medaillon van een drinkschaal in het Allard Pierson Museum is het dier afgebeeld, staande op zijn vogelpoten met zijn vleugels fier omhoog en zijn paardenbenen in de lucht geheven. Hij draagt een halster, maar wordt niet bereden. Op andere afbeeldingen rijdt soms een jongeling of een krijger op zijn rug. Vanaf 500 voor Christus wordt de hippalektryon met de zee geassocieerd en dient hij ook als rijdier van Poseidon. Misschien kan dat in verband worden gebracht met het bedwingen van de Perzen door Athene in de Perzische Oorlogen (490-479 voor Christus), want het dier kwam, net als de echte haan trouwens, oorspronkelijk uit het oosten.

Hoewel de *hippalektryon* in tegenstelling tot andere overgenomen fabeldieren, bij de Grieken geen eigen mythologische

verhaal heeft gekregen, zijn er verschillende associaties: het paard is sterk verbonden met de *Hippeis* (Ruiters), de aristocratie van Athene. In die kringen was de haan een gebruikelijk liefdesgeschenk en men kan zich voorstellen dat drinkschalen met afbeeldingen van de hippalektryon, al dan niet met een jonge ruiter, dienden als geschenken van aristocraten aan hun jonge minnaars. Maar er is ook een associatie met Poseidon en Athena: in hun strijd over wie de beschermgod van de zojuist gestichte stad wordt, schenkt Poseidon volgens de overlevering het paard. Maar het is Athena die de mensen leert hoe het getemd kan worden. Ook hanen zijn met Athena verbonden: op Panathenaeïsche amforen staan zij op de zuilen aan weerskanten van de godin. Wellicht verwijst het dier dus naar de twee goden, Poseidon en Athena, die zo belangrijk voor de stad Athene waren.

Geralda Jurriaans-Helle

Hippalektryon, de paard-haan
Afbeelding in medaillon van drinkschaal.
Aardewerk, Athene, Malibu Schilder,
565-560 v. Chr. APM 13.802